

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK V., ČÍSLO 14

31. červenec 2008

(za dobrovolné příspěvky)

Tradice Otců

Z homilií pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna

Maria jediná vskutku stojí nade všemi, zůstávajíc v plnosti slávy nezměnitelná, neboť její přebývání bylo vždycky v nebesích a vždycky byla plná Krista, toho, jež nosila pod svým srdcem. Stalo se tak zastíněním Ducha svatého, který do ní vstoupil, zcela ji pronikl, zdokonalil a nade všechny andělské a lidské zástupy povýšil. Panenského a neporušeného jejího těla se z vůle Boží nedotkla žádná křehkost plodící zkázu hříchu. Neboť Maria byla milosti plná, byla

dílem podivuhodným, jak se slušelo na božské Slunce, které v ní mělo přebývat, dílem převyšujícím všechnu dokonalost andělskou i lidskou. Nadmíru jasně se to zjevuje v početi Božího Slova.

Jaký to důvěrný svazek s celou Trojicí! Na zemi stojíc, nebes se dotýká, ano, proniká až do nejvyššího nebe a vidíme ji usadat na trůn po Synově pravici. Nepřichází z nejzazších končin země jako královna ze Sáby, aby slyšela moudrost Šalomounovu; přichází patřit na samu

věčnou Moudrost, mít na ní účast, kochat se bez konce rozkoší nebeské blaženosti.

Ty slavná, vznešená, nade všechny vyvýšená Rodičko Boží neposkvrněná! Kdo by tě mohl vyzdvihnout po tvém Synu do větších výšin na zemi i na nebi, když ses směla stát Matkou nejvyššího Boha? Jak bychom tě my na zemi mohli ještě více vyvýšit, když tě na nebi Pán vyvýšil nade všemi hvězdami nebe a nade všemi zeměmi světa?

Celá Církev ti proto vzdává hold, zpívá ti písně a chvalo zpěvy, vyznává svou oddanost a šíří světem tvou slávu, i když to není nic proti tvé slávě v nebeském Jeruzalémě.

Blíží se olympiáda v Pekingu

Pro čínské křesťany je rok 2008 nebezpečný. Důvodem je olympiáda v Pekingu. Policie zvýšila ostrahu nad neregistrovanými křesťanskými misionáři, na druhé straně ale komunisté začali pracovat na lepší fasádě režimu. Některé náboženské budovy, zejména v Pekingu, byly obnoveny, a vláda věnovala vlastenecko-katolické církvi 50.000 juanů na vylepšení jejich staveb. Novou fasádu dostaly i některé budhistické a taoistické chrámy. V olympijské vesničce bylo postaveno náboženské centrum, jež má sloužit atletům. Jiné modlitebny „domácích církví“ však byly uzavřeny a podzemní členové církvi jsou sledováni, vězněni nebo posíláni do převýchovných táborů. Postavení „ne-vlasteneckých“ katolíků je podobné.

Čínská ústava formálně zaručuje občanům náboženskou svobodu, ale věc není tak jednoduchá. V článku 36 se píše: „Občané Čínské lidové republiky se těší svobodě náboženské víry. [...] Stát chrání normální náboženské aktivity. Nikdo nesmí využívat náboženství k tomu, aby narušoval veřejný pořádek, zhoršoval zdraví občanů nebo se stavěl do sporu se vzdělávacím systémem státu. Náboženské instituce nejsou podřízeny zahraničnímu vedení.“

Zatímco zahraničí věnuje v této souvislosti pozornost hlavně Tibetu, proná-

Foto: <http://www.velkapaocia.sk>

sledování křesťanů se sleduje mnohem méně. Komunisté původně vydali zákaz dovozu a šíření Biblí během olympijských her, pak ho zmírnili. Jaká bude praxe, to teprve uvidíme.

My, občané postkomunistických zemí, to všechno důvěrně známe. I v padesátých letech od nás odjížděli někteří turisté mdlé mysli s přesvědčením, že je zde náboženská svoboda: některé kostely byly upravené, chodili do nich lidé. Ve vytváření fasády jsou totalitní režimy

velmi zručné.

Můžeme tedy jen doufat, že alespoň někteří členové výprav sportovců a fanoušků se budou okolo sebe dívat otevřenými očima. Od našich účastníků olympijských her bychom to snad mohli očekávat. Náš Mirek Topolánek jede do Pekingu ozdoben odznakem solidarity s Tibetem – ale o persekuci křesťanů se zatím nezmínil. Což takhle pár Biblí do kufru, pane premiére?

Michaela Freiová

ZPRÁVY

Čeká se encyklika na sociální téma

Na podzim se očekává nová papežská encyklika; má se týkat nových výzev pro sociální nauku Církve, jak naznačil státní sekretář Tarcisio Bertone.

Vhled do témat encykliky naznačila papežova přednáška pro členy Papežské akademie sociálních věd, kteří na svém setkání diskutovali i na téma solidarity a subsidiarity. Papež zde řekl, že čtyři základní principy katolického sociálního učení – důstojnost člověka, obecné dobro, subsidiarita a solidarita – jsou rámcem pro řešení imperativů, jimž čelíme

na začátku 21. století: nutnost omezit nerovnost v distribuci základních potřeb, rozšířit příležitosti ke vzdělání, udržitelný růst a ochrana životního prostředí.

„Očima víry,“ řekl papež, „můžeme vidět, jak se pozemská obec a Boží obec vzájemně pronikají a jsou k sobě přiřazeny, protože obě patří Bohu, který je nade vším a ve všem. [...] Současně nám víra staví do správného světla nutnou autonomii pozemských záležitostí, jež mají svou vlastní stabilitu, zákony a řád.“

Zenit

Konzervativní anglikánské společenství zformováno

Na konferenci *Gafcon* (*Global Anglican Future Conference*) v Jeruzalémě bylo ustaveno anglikánské společenství reprezentující 80 milionů věřících. Tvoří je konzervativní křídlo anglikánské církve, jež odmítá poslední kroky amerických episkopaliánů – svěcení otevřeně homosexuálního kléru a žehnutí homosexuálním „sňatkům“.

K vůdcům hnutí patří dva anglikánští biskupové z Anglie, ale především představitelé afrických, jihoamerických a australských církví, jež odmítají „koloniální vládu“ v Canterbury.

Hnutí se nechce zcela oddělit od anglikánského společenství, ale chce uchovat původní podobu anglikánského

křesťanství. Tvrdí, že část anglikánských představitelů káže „falešné evangelium“ a přepisuje Bibli podle liberálních představ. Tím rozdělují anglikánské církve v Americe a v Kanadě, takže některé tamější diecéze se už připojily k církvím v Africe a Jižní Americe. Na svátek svatého Petra a Pavla vydala jeruzalémská konference „Jeruzalémskou deklaraci“.

Protože na blížící se konferenci v Lambethu pozval canterburský arcibiskup zástupce amerických liberálních společenství, hodlá většina představitelů *Gafcom* tuto konferenci bojkotovat. Ti, kteří Lambeth navštíví, zde hodlají arcibiskupu Williamsovi předložit požadavky *Gafcomu*.

The Telegraph

Lze čekat vlnu přestupů anglikánských duchovních ke katolické církvi?

Poté, co 300 anglikánských biskupů ze Třetího světa vyhlásilo bojkot blížící se konference v Lambethu, hrozí i angličtí anglikánští duchovní výstupem z anglikánské církve. Přes 1.300 konzervativních farářů a 11 biskupů varo-

valo, že na generální synodě reprezentující 25 milionů anglických anglikánů opustí anglikánskou církev; plánují připojit se ke katolické církvi. Uvedl to deník *Times*.

Kathnet

Zaalpští redemptoristé se vrátili do Církve

P. Michael Mary, generální vikář „zaalpských redemptoristů“, skupiny blízké Společnosti svatého Pia X., oznámil, že se jeho skupina vrátila do společenství Církve. Řekl, že požádal Svátý stolec o zrušení suspense uvalené na kněze jejich společenství. (*Suspensio a divinis* v zásadě zakazuje knězi, aby vykonával všechny nebo některé kněžské úkony.)

P. Mary řekl: „Jsme vděční papeži Benediktu XVI., že vydal motu proprio

Summorum Pontificum, jež nás vyzvalo k pokojnému společenství s ním. Toto společenství je perlou velké ceny, pokladem ukrytým v poli sladkostí, již si nedovedou představit ti, kdo ji neochutnali.“

„Zaalpští redemptoristé“ sídlí na Papa Stronsay v orknejském souostroví poblíž severního pobřeží Skotska. Jejich druhý klášter byl nedávno založen v Christchurchi na Novém Zélandu.

Zenit

Sinajský kodex na internetu

1700 let poté, co bylo toto řecké znění Bible sepsáno na pergamen, objeví se kodex koncem července na internetu na adrese www.codex-sinaiticus.net. Sinajský kodex je kompletní opis křesťanského Písma, který vznikl okolo roku 350. Spolu s Vatikánským kodexem jsou to nejstarší dochované Bible na světě.

Obsahuje celý Nový zákon a některé starozákonní spisy.

The Telegraph

Alžír: nuncius referoval o protikatolické represí

Poprvé po 30 letech měli letos kněží v Alžíru zakázáno sloužit vánoční a velikonocní mši pro Italy, kteří v Alžíru pracují. Musejí také žádat o povolení aktivit, jež dříve vykonávali běžně (návštěvy ve vězení).

Upozornil na to nuncius v Alžíru na setkání s tamními velvyslanci: předal jim seznam problémů a aktů persequce křesťanů od roku 2006. Ten mluví např. o pokusu vlády z roku 2007 vyhostit všechny kněze a řeholnice cizího původu.

V Alžíru nyní působí asi 110 kněží a 175 řeholnic.

Zenit

Populační situace Evropy

Statistická ročenka Eurostatu na rok 2008 uvádí, že celkový počet obyvatel EU stoupl za posledních 10 let o 3,4 %. Nejvíce narostla populace Irska – o 18 % a Kypru – 16,9 %, následují Lucembursko a Španělsko.

V osmi zemích počet obyvatel klesl: nejvíce v Bulharsku (o 7,9 %), následuje Lotyšsko a Litva. V Česku počet lidí poklesl o 0,2 %.

Eurostat

Vážení čtenáři,
děkujeme Vám všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním. Příští číslo vyjde na konci srpna.

S upřímným Pán Bůh zaplať

redakce

ZPRÁVY

Senátorka navrhuje legalizaci eutanazie

Dne 15. července předložila senátorka Václava Domšová (nez.) návrh (senátní tisk č. 303) zákona O důstojné smrti. Důstojnou smrtí myslí senátorka smrt z rukou lékaře na žádost beznadějně nemocného a trpícího člověka, případně bezvědomého (!) člověka na základě jeho předem vyjádřené žádosti. Podle návrhu by tam, kde by to bylo možné, měla být dána možnost pomoci k sebevraždě.

Předkladatelka uvádí, že je eutanazie povolena ve více státech – ale jmenovat

může jen notoricky známé Nizozemské království a Belgie; ve Švýcarsku a v USA ve státě Oregon je povolena asistovaná sebevražda. V Německu byl právě nedávno odsouzen bývalý senátor, právník, který inzeroval a za úplatu nabízel odbornou pomoc k sebevraždě. V návrhu paní senátorky Domšové je uvedena řada zákonných podmínek, regulujících a kontrolujících provádění eutanazie.

Senát PČR

Důvodová zpráva k návrhu zákona o důstojné smrti

Obecná část

Návrh zákona o důstojné smrti se snaží vyřešit mnohdy neúnosnou situaci pacienta, který trpí vážnou chorobou, případně se rovněž nachází ve stavu nezměnitelného bezvědomí, a jeho zdravotní stav vyvolává trvalé fyzické nebo psychické utrpení. I když český právní řád nijak nepostihuje spáchání sebevraždy, zdá se, že důstojnější pro řešení shora zmíněných situací by bylo zakotvení podrobně upravené a kontrolovatelné možnosti ukončit život člověka (nacházejícího se ve vážném a neřešitelném zdravotním stavu) na základě jeho dobrovolného rozhodnutí.

K této možnosti již přikročilo nemálo států, za všechny jmenujme například Nizozemí, Belgie či Oregon. Další státy důstojnou smrt neřeší jako takovou zvláštní právní úpravou, její vyvolání však za určitých podmínek nepostihují podle předpisů trestního práva, které by se jinak v dané situaci uplatnily.

Pro účely české právní úpravy byl zvolen koncept, který na první místo klade možnost, aby pacientovi, který se nachází ve zmíněném stavu trvalého fyzického nebo psychického utrpení, byla poskytnuta součinnost, resp. pomoc k tomu, aby si mohl důstojnou smrt vyvolat za odborné asistence sám. Teprve na druhém místě, pro osoby, které se na-

cházejí kromě jiného ve stavu nezměnitelného bezvědomí a o důstojnou smrt požádaly předem, stanoví návrh zákona eventualitu vyvolání důstojné smrti lékařem samotným. Tento koncept neklaďe dle názoru autorů takovou zátěž na lékaře, neboť ti se v rámci prvně zmiňované varianty nebudou přímo podílet na usmrcení pacienta, nýbrž mu k důstojné smrti poskytnou pouze svoji odbornou součinnost. Pouze u pacienta, který ne učinil svoji žádost předem, resp. není ve stavu nezměnitelného bezvědomí a zároveň není schopen si důstojnou smrt vyvolat sám, zákon ponechává možnost vyvolat důstojnou smrt i tehdy, kdy by v úvahu jinak přicházela pouze pomoc k důstojné smrti.

Závěrem je třeba konstatovat, že návrh zákona o důstojné smrti je v souladu s ústavním pořádkem České republiky i s předpisy mezinárodního práva. Návrh rovněž není v rozporu s legislativou Evropských společenství a nejsou v něm obsažena žádná diskriminační ustanovení. Dopad na státní rozpočet je možné označit za minimální, neboť výdaje se dotknou pouze zřízení komise pro posuzování případů, kdy byla vyvolána důstojná smrt. K tomu je však nutno dodat, že odměny členů komise nebudou mít na státní rozpočet žádný zásadní dopad.

Senát PČR, 17. 7. 2008

Nebezpečí hladu ve světě stoupá

Organizace OSN pro potraviny a zemědělství (FAO) přinesla alarmující zprávu, že počet hladovějících lidí ve světě stoupl za rok 2007 o 50 milionů. Je to výsledek stoupajících cen některých produktů, způsobeným růstem a pokrokem v rozvojových zemích, investicemi

do biopaliv i suchy a záplavami v Africe a jihovýchodní Asii.

Zvláště nebezpečné jsou ztráty orné půdy způsobené její degradací. Přesto je v Africe, Latinské Americe a Střední Asii velký potenciál kultivovatelné půdy.

Fides

„V džungli mi zbyl jenom Bůh“

Ingrid Betancourtová, která strávila šest let v zajetí jako rukojmí marxistických povstalců, vyprávěla francouzským médiím o svém spoléhání na Boha v této těžké době. „Má víra se pro mne stala velkou silou,“ řekla.

„Džungle je nepřátelský svět s nebezpečnými zvířaty, ale nejnebezpečnější jsou tu lidé,“ líčila Betancourtová. První tři roky byla svázaná řetězem ve dne v noci, později pouze v noci.

Paní Betancourtová se nyní chystá do Lurd a navštíví papeže Benedikta.

Kathnet, RC

Nepál: salesiánský kněz zavražděn

P. John Prakash, ředitel školy v Sirsiyi v okrese Morang, byl zavražděn. Ze zločinu je podezřelá skupina radikálních hinduistů, která už dříve napadla granáty katolické shromáždění. P. Prakash pocházel z indické Kéraly a pracoval v Nepálu přes 10 let.

V Nepálu je 7.000 katolíků z celkové populace 25 milionů lidí.

Zenit

Světový tisk o setkání mládeže v Sydney

Světový tisk píše o australském setkání mládeže v superlativech nebo jim alespoň přiznává úspěch jako církevní akci. „Benedikt XVI. rozjásal mládež celého světa,“ píše *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Londýnský *Daily Telegraph* shrnuje nejdůležitější body papežských homilií a důraz klade na varování před duchovní prázdnotou hrozící současnému člověku. Deník si všímá, že mnoho mladých strávilo chladnou noc ze soboty na neděli pod hvězdami. Šedivý Papež poutníky nezklamal, shrnuje *Daily Telegraph*.

Pařížský *Le Figaro* se zaměřuje na projevy lítosti nad případy sexuálního zneužívání ze strany kléru. Milánský *Corriere della Sera* poznamenává, že Benedikt XVI. dobře zvládal obtíže cesty a při setkání s mladými byl uvolněnější než před třemi lety v Kolíně. Korespondent deníku, Luigi Accattoli, vidí v Papežových slovech u protinožců přání, aby křesťanství bylo viditelně přítomné v dnešní společnosti.

RV

KOMENTÁŘE

Na Velehradu se sešlo sedm tisíc mladých

„Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky.“

Foto: ftp://ftp.czami.cz

Přes sedm tisíc mladých křesťanů přitáhlo na Velehrad setkání Activ8. Activ8 bylo česko-slovenskou obdobou Světového setkání mládeže v Sydney. Uskutečnilo se ve stejném termínu – 18. až 20. července – a obě setkání propojila TV Noe sérií přímých přenosů.

Motto setkání Activ8 bylo shodné s mottem Světového setkání v Sydney. Byl jím osmý verš z první kapitoly Skutků apoštolů – „Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky.“ Mnoho modliteb a chval bylo proto směřováno k prosbám za dary Ducha svatého a jeho nové vyliť.

O hladký průběh setkání se staralo čtyřicet slovenských a českých pořadatelů, kteří úzce spolupracovali s pěti sty dobrovolníky; velká část z nich byla na Velehradu už o týden dříve. V takto početném přípravném týmu pracovalo několik skupin zajišťujících hladký průběh setkání: ubytovatelé, pořadatelé, stravování, zdravotníci, stavbaři, režie, tisk, liturgie, výzdoba, technici, sportovní organizátoři atd.

Pro mladé, kteří na Activ8 přijeli, byl připraven různorodý a poměrně nabitý program. Setkání začalo ve čtvrtek takzvaným „light programem“. Na hlavním pódiu se při něm střídala hudební produkce s multimediálními projekcemi a informacemi. Hudební produkci zajistila ze Slovenska Eliška Biellová a kapela *Kerygma*, dále pak české kapely *Run(a) way* a *Adorare*. V bazilice se paralelně konaly zhruba každé dvě hodiny mše svaté. V půl desáté uvítací program skončil společnou závěrečnou modlitbou.

Motivace mladých lidí, kteří na setkání postupně přijížděli, byla různá. Ně-

kteří přijeli kvůli společenství a poznání nových lidí. „Přijel jsem sem, abych poznal nové přátele,“ prozradil například Vojta. Účastníci Ladu naopak přilákala křesťanská hudba a na Velehradu hledá i inspiraci. „Doufám, že mě setkání inspiruje pro další práci třeba u nás ve spolčů,“ dodala Lada. Další účastníci na Velehradě hledají především duchovní povzbuzení. „Přijela jsem hlavně načerpat sílu Ducha svatého,“ potvrdila Zita z Nového Jičína. Velká část mladých lidí, kteří na setkání přijeli, se ale shodla v tom, že atmosféra podobných setkání je jedinečná. Hodně z nich bylo už loni v Táboře a po dobré zkušenosti přijeli na podobné setkání i letos.

V pátek program pokračoval dopolední bohoslužbou, odpoledne pak byla účastníkům nabídnuta řada katechezí, spojených s křížovými cestami. Vrcholem dne byl Benefiční koncert pro Ukrajinu. Interprety večera byla slovenská worshipová kapela *Tretí deň* a americká pop-rocková kapela *SonicFlood*.

Košická formace *Tretí deň* je jedním ze základních pilířů slovenské křesťanské hudební scény. Jejich hnací silou je chvála a evangelizace. Ročně odehrají víc jak 130 koncertů. Kapela vydala už jedenáct alb. „Našou túžbou je, aby bola naša hudba kvalitná, ľahko nasledovateľná a mala silný duchovný náboj,“ říkají o sobě hudebníci na svých webových stránkách.

SonicFlood jsou známí jako „otcové moderní worship music“. O jejich kvalitách svědčí nominace na cenu Grammy, prodej více jak půldruhého miliónu nahrávek a převzetí cen *Dove* v kategoriích *Praise and Worship Album* a *Compilation*

Album of the Year. Kapela cítí své poslání také v pomoci chudým tohoto světa. Proto se také rozhodla podpořit i Benefiční koncert pro Ukrajinu.

„Chceme mladé lidi motivovat k solidaritě vůči těm, kteří žijí v horších životních podmínkách než my,“ zdůvodnil pořádání benefičního koncertu ředitel Sekce pro mládež ČBK a zodpovědný za organizaci Setkání české a slovenské mládeže na Velehradě P. Vít Zatloukal.

Sbírkou pátečního Benefičního koncertu pro Ukrajinu na Velehradě zaštitilo Středisko humanitární pomoci Diecézní charity ostravsko-opavské. Výtěžek je určen na jednotlivé aktivity a projekty tohoto střediska na Ukrajině. O projektech v pátek odpoledne hovořil misionář P. Petr Krenický, který na Ukrajině působí.

Zásadní součástí celého setkání bylo propojení sérií přímých přenosů a záznamy ze Sydney, které TV Noe promítala na velkoplošnou obrazovku. Krátké spojení se uskutečnilo už v pátek po koncertě, nejvíce přenosů pak proběhlo v sobotu večer a v neděli brzo ráno.

Sobota začala řeckokatolickou mší svatou na hlavním pódiu a pokračovala prezentací rozličných komunit, řádů a církevních hnutí. Odpoledne následovala nabídka mnoha workshopů a sportovních aktivit.

Vrcholem celého setkání byla sobotní večerní vigilie, kterou TV Noe přenášela a program pak bez přestání pokračoval až do nedělního rána jako symbolické bdění s papežem. Ve dvě hodiny ráno měli mladí možnost sledovat přímý přenos závěrečné bohoslužby ze Sydney a od čtyř hodin se pak konala závěrečná jitřní mše svatá přímo na Velehradě. Po této sérii bohoslužeb byli mladí rozesláni zpět do svých domovů a farností.

A proč setkání neslo anglický název? Název Activ8 (čti ektivejt) je odvozený od anglické zkratky „Act I v 8“ pro Skutky apoštolů, kapitolu první a verš osmý (Sk 1,8), která odkazuje na motto setkání na Velehradě i Světového dne mládeže v Sydney: „Dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí, a budete mi svědky“. Anglické slovo „activate“ svým významem povzbuzuje k aktivnímu a činnorodému prožívání mládí a zároveň motivuje k vydávání osobního svědectví o Kristu v současném světě.

Tomáš Kutil

KOMENTÁŘE

Návrh na legalizaci eutanazie přichází ze Senátu

V posledních týdnech rozpoutala média kampaň proti léčebným dlouhodobě nemocným (LDN). MF Dnes poslala do jedné takové léčebny mladíka, který se dal na týden (!) zaměstnat jako sanitář a popsal „hrůzy“, jež tam viděl. Jeho dojmy jsou pochopitelné: je mu 24 let, nemá žádnou zkušenost s těžkou nemocí, stárnutím ani umíráním, a je proto šokován i věcmi, které bohužel k těmto procesům patří; pak bezhlavě obviňuje kdekoho.

Ten, kdo se někdy staral o dlouhodobě nemocného starého člověka, vidí věci jinak. Je mu jasné, jak vyčerpávající musí práce v LDN pro personál být, nevyčítá sestřím, že si během mnohahodinové služby na pár minut sednou a vykouří cigaretu, nepřekvapuje ho, že se pokyny lékaře napsané na lístcích zapisují do chorobopisů až poté, co je sestry splnily. Ví, že na pokoji s čtyřmi inkontinentními pacienty to nemůže vždycky vonět.

Pokud navíc četl Bibli, ví, že smutek pomalého umírání je zachycen už ve Starém zákoně a že patří k životu:

Páchnou, hnísají mě rány / pro mou poštilost. / Zhrouceně až k zemi sehnut / celé dny se smutkem sklíčen vláčím. / Mé ledví je v jednom ohni, / nezbylo nic zdravého v mém těle. / Jsem ochromen, zcela zdeptán, / křičím a mé srdce sténá. / ... Kdo mě milovali, moji druzi, / odtáhli se pro mou ránu, / moji nejbližší opodál stojí. (Žalm 38)

Uprostřed toho všeho pokřiku podává senátorka Domšová návrh na eutanazii starých a nemocných osob (senátní tisk 303). Náhoda? Snad...

Senátorka navrhuje, aby lékaři usmrcovali osoby na jejich žádost; měli by také usmrcovat pacienty v bezvědomí, pokud ti předem sepsali žádost, za jakých okolností si nepřejí být dál oživováni.

To mi připomnělo konferenci o eutanazii v dolnorakouském Linci, o níž jsme referovali v *RC Monitoru*. V Dolním Rakousku už totiž bylo rozhodnuto, že pacienti mohou takové žádosti podávat. Úředníci se tohoto ujali: vyrobili a v dostatečném množství natiskli soubor dokumentů, kde je informace o právních možnostech a příslušný formulář, vše uloženo v pěkných deskách s gumičkou. Svou žádost má pacient formulovat na vytečkovaných řádkách formuláře.

V debatě na konferenci byli ovšem přítomni i lékaři, a ti proti tomuto úřednickému počínu protestovali. Chodí za nimi totiž pacienti s formulářem a ptají se: „Pane doktore, co tam mám napsat?“ Lékaři navíc upozornili, že žádná předběžná charakteristika stavu, za nějž už si pacient nepřeje „být udržován“, nevystihuje konkrétní situaci, jež pak eventuálně nastane. Navíc jde o rozhodnutí *pro futuro*, takže by je podle jejich názoru lékař neměl respektovat.

Obhájci eutanazie hovoří především o „právu pacienta“ na ukončení života. Měně už se mluví o tom, že „právo pacienta“ je vždycky povinností lékaře resp. personálu. Mám-li já jako pacient právo na řádnou lékařskou péči, je povinností lékaře, aby mi ji poskytl. Bude-li eutanazie legalizována, bude logicky spadat do

„řádné lékařské péče“ a tedy do rozsahu lékařských povinností.

Činit zde výjimky není snadné a naráží to na odpor: všichni víme, jaké potíže má v EU Slovensko, které se snaží hájit „námitku svědomí“ pro lékaře, kteří odmítají provádět potraty. S eutanazií to bude stejné. Rétorika „výjimečných případů“ je naprosto zavádějící: všichni víme, že při legalizaci potratů u nás se také mluvilo, že mají sloužit „výjimečným případům“. Výsledkem jsou 3 miliony mrtvých v naší maličké republice.

Navíc je zde další, možná nejdůležitější faktor, a tím jsou *laická* provádění eutanazie. Není správné soustřeďovat argumentaci jen na lékaře: ti jsou vzděláni a vychováni k ochraně života a lze předpokládat, že ani po legalizaci se do eutanazií nepohrnou. Budou-li ale legalizovány případy eutanazie provedené lékařem, bude nemožné stíhat ne-lékaře za zabití příbuzných nebo přátel, budou-li argumentovat „soucitem“. Už před víc než deseti lety byl v bulvárním tisku prezentován případ, kdy manžel zabil těžce nemocnou manželku, s nadpisem: „Růžové podušky dusily láskyplně“.

To, čím legalizace eutanazie hrozí, je tedy faktická legalizace jakéhokoli zabíjení nemocných, starých a slabých.

Zatím, díky Bohu, není příliš pravděpodobné, že by tento neonacistický výmysl v parlamentu prošel. Ale tendence tu je, a katolíci musejí sledovat trendy své doby, aby jim mohli oponovat včas a účinně.

Michaela Freiová

Teoretický animalismus je nepřitelem rozumu (i zvířat)

Filosof práva Francesco D'Agostino vysvětluje paradoxy těch, kdo neuznávají pravdu o člověku

V Zapaterově Španělsku, jež se chystá vydat zákony na základě „Projektu Velká Opice“, jež vznikl z animalismu jako filosofie a politického programu, začíná revoluce, která chce přepsat význam termínu „právo“, říká Francesco D'Agostino, filosof práva a čestný prezident Národní komise bioetiky, deníku *Il Foglio* (15. 7. 2008).

„Spontánní“ animalismus

Podle něho „je nejprve třeba rozlišovat mezi animalismem, který bych de-

finoval jako „spontánní“, stále více rozšířený ve zdravém smýšlení – a mezi animalismem doktrinálním a teoretickým: právě tento poslední je opravdu nebezpečný a řekl bych přímo hnusný. První je prostý postoj člověka, který vidí ve zvířatech tvory dobrého Boha. Když na úrovni obecné zkušenosti slyšíme, jak někdo projevuje bolest nad pošlým domácím zvířetem, které celá léta dělalo společníka nějaké osobě, je zjevné, že tento postoj je velmi silný protijed protit krutosti. Od něj nemusíme očekávat

znehodnocení lidskosti, spíše zmenšení krutosti, uznání utrpení druhého. Animalismus, který bych nazval animalismem „zdravého rozumu“, je nejlepší protijed proti pokušení krutosti, jež může být ztlumeno, když má člověk dobrý vztah k domácímu zvířeti. To je důvod, proč dělá dětem dobře, když mají – pod kontrolou rodičů – nějaké domácí zvíře. Dítě, které si navykne starat se o zvíře, má z toho velkánský užitek, protože vstoupí do vztahu s bytostí, od níž se naučí, že zvíře není stroj, a vůči němuž

KOMENTÁŘE

Z filmu Planeta opic. Foto: <http://www.planetaopic.com>

se tak naučí být odpovědné. Přijme-li se starobylé přikázání ‚starej se o všechno‘, tedy o sebe samého, o jiné lidské bytosti, o svět, proč ne také o zvířata?“

Doktrinální a teoretický animalismus

Z právě popsaného hlediska – pokračuje D'Agostino – „je animalismus nejen dobrý, ale bylo by spravedlivé jej přímo šířit ve světě, v němž je bohužel naopak snazší vidět, jak roste lhostejnost a sadismus na tolika úrovních. – Z tohoto hlediska je ale něco docela jiného doktrinální a teoretický animalismus, který je znepokojivý a jak jsem už říkal – z různých důvodů odporný, hnusný. Je hloupý a omezený z filosofického hlediska, protože tvrdošjně nechce brát v úvahu pravdu, která je všem zřejmá a na kterou se všichni filosofové, před Singerem a jeho nohsledy, uměli zaměřit, a to – že ať je jakkoli velká podobnost mezi námi a zvířaty, nepodobnost je stále větší.“ To znamená, že „i když mezi námi a zvířaty a především vyššími zvířaty, může být mnoho prvků podobnosti, třeba i četných, prvky nepodobnosti zůstávají v drtivé většině.“

Specismus

Toto zjištění ostatně nijak neodrazuje Singera¹ a jeho epigony. Ti totiž otevřeně vytýkají lidskému druhu hřích „specismu“, termínu raženého v polovině sedmdesátých let, jímž se charakterizuje poslední hranice diskriminace po rasismu a sexismu. Lidské bytosti mají sklon dávat přednost lidským bytostem, a to se Singerovi nelíbí. Nelíbí se mu sama idea „přináležetosti“ k lidstvu, přináležetosti, která způsobuje, že se v jejím jménu „diskriminují“ zvířata.

„Neodpustitelná a neomluvitelná vina teoretických animalistů“ – vysvětluje ještě D'Agostino – „je totiž to, že ztrácejí smysl pro lidskou odlišnost, aby upravili vztah člověk-zvíře podle klíče senzualistů: také zvířata trpí, tedy jsme stejní. Imperativem se stává vyhnout se utrpení jak u zvířat, tak u člověka“. Odtud plyne řada důsledků, do nichž je Singer náramně zamilován. Vyjádřeno jeho slovy: „I s všemožnou a nejvytrvalejší asistencí některá novorozeňata těžce vývojově opožděná nemohou nikdy dosáhnout inteligence psa... Jediná věc, kterou se odlišuje novorozeň od zvířat v očích toho, kdo mu chce přikládat právo na život, je fakt, že je biologicky členem druhu *homo sapiens*, zatímco šimpanzi, psi a prasata to nejsou. Avšak užívat tento rozdíl jako základ práva na život novorozence a ne jiných zvířat je přirozeně čirý ‚specismus‘“ (*Liberazione animale* – vydal Mondadori Milano, 1991).

Absurdní důsledky – zvíře dostává přednost před člověkem

D'Agostino komentuje: „Drama tohoto animalismu je v tom, že místo toho, aby rozmnožil naše poznání zvířecí skutečnosti, ochuzuje naše poznání lidské skutečnosti. Singer svou filosofií zvířat dělá velmi špatnou antropologii a připívá k tomu, že se antropologická reflexe zbavuje struktury. Je to jasná ztráta na obou frontách“.

Tato ztráta může vést k absurdním řešením, rozhodnutím v bádání. Právě v deníku *Il Foglio* vypravovala Assuntina Moresi, že jeden projekt, financovaný VI. rámcovým programem Evropské unie (jmenuje se *Reportect*, podílí se na něm 35 univerzit, výzkumných stře-

disek a průmyslových podniků), předvidá používání lidských embryonálních staminálních buněk, místo aby používal pokusná zvířata při testování jedovatosti látek užívaných v kosmetických prostředcích. Podle D'Agostina „je to pouze jeden nepřijatelný paradox, k nimž vede převrácení perspektivy, která dává přednost zvířecímu před lidským. Například v Itálii zákon umožňuje experimenty na zvířatech odmítnout z důvodů svědomí. Jakýkoli technik v laboratoři může odmítnout dělat pokusy na zvířatech a je chráněn zákonem, když však po něm ředitel výzkumu žádá dělat pokusy na člověku, nesmí odmítnout.“

D'Agostino přidává směšnou drobnost: „Jsem členem komise, která převěřuje filmy. V posledním filmu *Resident Evil* zástupce animalistů v komisi požadoval vystříhnout scénu s dvěma psy, úděsně zlými strašidly, jež zabije hlavní představitelka Milla Jovovič, zatímco vůbec nic nenamítal proti scénám masakrů mezi lidmi – strašidly“.

Cílená degradace lidství

Pracuje teoretický animalismus cíleně na degradaci lidství? D'Agostino nemá za to, že „existuje nějaký záludný plán s tímto cílem. Myslím si spíše, že stále méně jsme s to vážně přemýšlet o tom, kdo je člověk. To usnadňuje vznik náhražkových antropologií. Jednou z těch pseudo-antropologií je právě ta ‚o právech zvířat‘. Druhou otevírá film *Cyborg*. ‚Neměli by mít roboti práva?‘ – Slýcháme už takové otázky. Vypracují-li osvěcenskou a dětskou antropologii, která redukuje člověka na schopnost přemýšlet, musím dojít k závěru, že robot-počítač má větší hodnotu než jakýkoli člověk. Avšak hodnota lidské bytosti nesmí být redukována na vypočítavý racionalismus, ani na dialektiku rozkoš-bolest“.

pro RC Monitor zpracoval a přeložil

P. Josef Kolářek SJ
(mezititulky redakce)

¹ Peter SINGER – australský filosof a spisovatel, narozen 6. 7. 1946 v Melbourne. V roce 1938 rodina utekla před nacisty z Rakouska; otec obchodník s kávou a čajem, matka lékařka. Na univerzitě v Melbourne a pak v Oxfordu studoval dějiny filozofie, 1971 promoval. Jako ředitel „Centre for Human Ethics“ na univerzitě Clayton Victoria a později v roce 1999 profesor v Centru pro lidské hodnoty na Princeton University (USA) vystoupil s ideologií animalismu a založil „Hnutí za osvobození zvířat“. Jeho hlavní dílo: „Osvobození zvířat“.

KOMENTÁŘE

Kresťania z Iraku potrebujú našu pomoc

Nemecko prichádza s iniciatívou riešiť krízu irackých utečencov. Nemecký minister vnútra Wolfgang Schäuble navrhol svojim európskym kolegom plán, ktorého cieľom je prijať viac irackých utečencov v európskych krajinách a súčasne zvýšiť a urýchliť pomoc členských štátov v regióne. Žiaľ, reakciou absolútnej väčšiny európskych ministrov a národných vlád je zatiaľ mlčanie. Európa však nemôže viac prehliadať a ignorovať najväčšiu utečeneckú krízu na Blízkom východe od roku 1948: 4,5 milióna irackých utečencov bolo v brutálnych podmienkach donútených opustiť vlastné domovy a viac ako 2 milióny z nich našlo ochranu v susedných krajinách.

Hoci európske štáty boli v otázke vojny v Iraku rozdelené, viaceré členské štáty boli súčasťou vojenskej koalície vedenej Spojenými štátmi americkými, Európa by mala byť jednotná v úsilí pomôcť pri riešení súčasnej humanitárnej krízy. Francúzske predsedníctvo EÚ prijalo nemecký návrh a vo štvrtok tento týždeň budú o ňom rozhodovať ministri vnútra všetkých členských štátov na zasadnutí Rady ministrov vnútra a spravodlivosti EÚ. Domnievame sa, že ide o moment, kedy by mala Európa vyslať jasné znamenie solidarity a konkrétnej pomoci trpiacim z Iraku.

Päť rokov po Američanmi vedenej intervencii v Iraku je bezpečnostná situácia vo väčšine častí krajiny stále nestabilná. Bezpečnejšie časti na severe Iraku sú na tom lepšie, ale súčasne trpia kvôli vysokému počtu prichádzajúcich utečencov z ostatných častí Iraku, čo spôsobuje nové problémy pre vnútornú stabilitu tejto časti krajiny. Presne to sa týka aj s Irakom susediacich krajín, osobitne Sýrie, kde dnes žije jeden a pol milióna utečencov z Iraku. Pre tieto krajiny sa humanitárna kríza stáva nezvládnuteľnou. Európskym prístupom by preto v prvom rade malo byť pomôcť kresťanským utečencom v severnom Iraku, po druhé, spolupracovať a pomôcť susedným štátom zmierniť tlak spôsobený príchodom miliónov utečencov a po tretie poskytnúť útočisko a azyl pre tých najbezbrannejších v Európe.

Zatiaľ čo všetci obyvatelia Iraku trpia kvôli nedostatku bezpečnosti, situácia kresťanov a ďalších náboženských menšín je zvlášť hrozivá. Prenasledovanie kresťanov dramaticky vzrástlo po začiatku vojny v Iraku. Únos a zavraždenie hlavy Chaldejskej cirkvi v Iraku arcibiskupa Paolosa Faraja Rahha z Mosúlu vo

Foto: <http://www.special.novinky.cz>

februári tohto roku je najviditeľnejší prejav tejto hroznej situácie a bol odsúdený Európskym parlamentom aj slovinským predsedníctvom EÚ. Kresťanské komunity žijú na území súčasného Iraku od prvých dní vzniku kresťanstva. Mnohí z nich sa dodnes modlia v archaickej aramejščine, jazyku, ktorý používal aj Ježiš Kristus. Kresťania však dnes čelia prenasledovaniu, ktoré ohrozuje ich samotnú existenciu. Utečenci podávajú svedectvá o hrôzach znásilňovania, nútených konverzií a popráv. Pred tým, než sú násilne vyhnaní z domov, dostávajú mnohí z nich listy od islamských teroristov s hrozbami ohrozujúcich ich život a rodiny. Z asi 1,4 milióna kresťanov, ktorí žili v Iraku ešte pred 20 rokmi, viac ako polovica z Iraku už ušla. Dnes žije v Iraku iba asi 600 tisíc kresťanov, pritom až 400 tisíc z nich ako utečenci v severnej časti.

Zatiaľ čo americké nevládne a cirkevné organizácie sa už začali venovať tomuto problému, oficiálna pozícia americkej vlády stále považuje stabilný a bezpečný Irak za jediné riešenie utečeneckej krízy. Utečenci však potrebujú pomoc teraz. Zhoršujúca sa situácia v susedných krajinách nedáva priestor na ďalší odklad. Utečencom v Sýrii, Jordánsku alebo Libanone je často zabránené pracovať a chýbajú im prostriedky na základné živobytie. Európa by preto mala zvýšiť svoju podporu pre utečencov, ktorí našli útočisko v severnom Iraku alebo susedných štátoch.

Treba priznať, že pre niektoré z najzraniteľnejších skupín utečencov nie je návrat do Iraku viac prijateľné. Kresťanskí

utečenci, ak aj príslušníci iných náboženských menšín, sa v dohľadnej budúcnosti jednoducho nebudú môcť vrátiť do vlasti svojich predkov. Tieto skupiny utečencov potrebujú ochranu, ktorú im je Západ schopný ponúknuť zriadením azylových kvót. Kvóty sú dôležité aj preto, že sú znamením nádeje pre všetkých v zúfalej životnej situácii a tak pomáhajú stabilizovať podmienky aj v susediacich krajinách.

Utečenecká kríza na Blízkom východe nie je iba humanitárnou tragédiou, ale aj vážnym geopolitickým rizikom. Európa preto musí byť pripravená na prijatie vyššieho počtu tých najzraniteľnejších irackých utečencov prostredníctvom azylových kvót. Viac krajín by malo nasledovať príklad Švédska a Holandska a pripojiť sa k súčasnej nemeckej iniciatíve a zvýšiť úsilie, aby bola táto kríza vyriešená. Stretnutie zodpovedných ministrov na Rade ministrov vnútra a spravodlivosti tento týždeň je dobrá príležitosť vyslať silný signál solidarity. Sme povinní tak urobiť ako Európania verní dedičstvu európskych otcov zakladateľov a spoločným hodnotám, ktoré zdieľame. Je čas konať. Teraz.

Anna Záborská,

europoslankyňa za KDĽ, Slovensko

Manfred Weber,

europoslanec za CDU/CSU, Nemecko

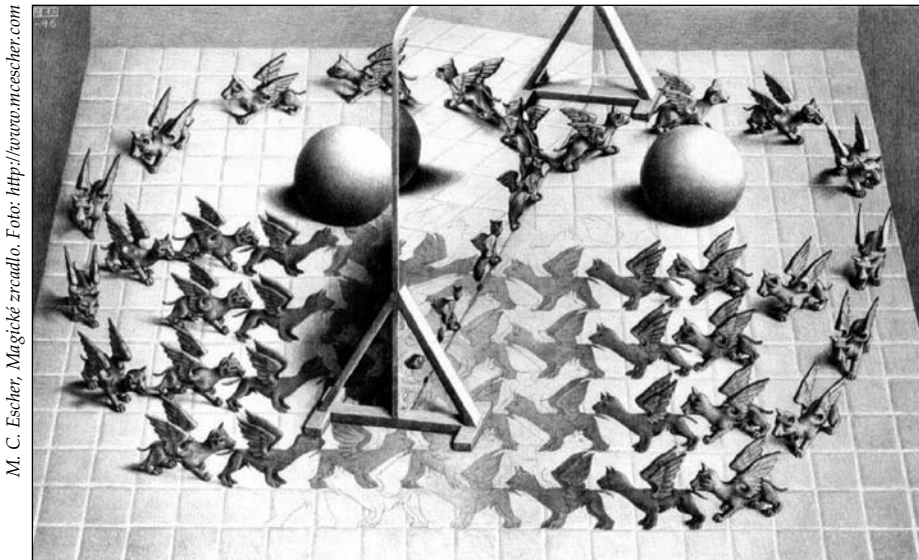
Konrad Szymanski, europoslanec za PiS, Poľsko

Carlo Casini, europoslanec za UDCDC, Taliansko

Článok vychádza súčasne v nemeckom denníku DIE WELT, v poľskom denníku POLSKA, talianskom denníku AVVENIRE a slovenskom denníku SME v stredu 23. júla 2008.

KOMENTÁŘE

Aktuální podprahové dezinformace proti katolické církvi

M. C. Escher, *Magické zrcadlo*. Foto: <http://www.mcescher.com>

Co jsou podprahové dezinformace

Co jsou to podprahové dezinformace? Jeden univerzitní pedagog to vysvětloval posluchačům takto: „Kdo z vás už viděl v televizi reklamu na nejnovější typ Toyoty?“ Všichni zvedli ruce. „A kdo z vás tu Toyotu má?“ Všechny ruce zůstaly dole, ozvalo se jen mohutné „chachacha“. Cena vozu byla tak vysoká, že si ji mohli dovolit pouze ti „z horních deseti tisíc“. Potom ale vzniká otázka, proč prodejci Toyoty vynakládají značné finanční prostředky na reklamu směřující především k těm vrstvám, jež na ni nemají? Co je to za logiku? Nebylo by finančně úspornější zaplatit si reklamu v bulletinech určených speciálně nejbohatším lidem ve společnosti, případně zaslat podnikatelům a šéfům firem prospekty? Předplácet si do omrzení reklamu na Toyotu v televizi jsou přece peníze vyhozené oknem, neboť je známo, že ti nejsolventnější občané se většinou kvůli časovému zaneprázdnění na televizi téměř nedívají a pro chvíli oddechu dávají přednost videu nebo DVD.

Právě toto je typickou ukázkou podprahové dezinformace. Reklama na Toyotu nelže, zpráva o tom, že jde o kvalitní vůz za horentní sumu, je obsahově pravdivá. Lži se však stává to, co zpráva neříká, ale co konzument podvědomě vnímá a přijímá jako souběžnou informaci. Neustále opakovaná a sugestivně podávaná reklama na Toyotu v něm brzy vyvolá pocit, že „normální člověk

na úrovni“ by Toyotu měl mít, kdo ji nemá, nejde plně „s dobou“. Tak vypadá podprahová dezinformace. Není to otevřená lež, nýbrž pravda podaná tak, aby v podvědomí člověka vyvolala falešnou iluzi čili lež o „nutnosti“ mít Toyotu. Že jeho příjem mu to neumožňuje? Žádný problém. Existuje přece spousta možností půjček, jak se náš občan také dozvídá z reklam. Ty mu sugerují další podprahovou dezinformaci, že zadlužit se nepředstavuje riziko. Tuto lež odhalí konzument až poté, když dlouhodobě onemocní nebo ztratí zaměstnání, přestane být schopen splácet a u jeho dveří zazvoní exekutor.

Podprahové dezinformace jako prostředek protikatolické propagandy

Na tomtéž principu podprahových dezinformací funguje už dlouhou dobu protikatolická propaganda, která v posledních desetiletích díky rozvoji mediální manipulace se stala „dokonalejší“. Jeden příklad z nejnovější doby: Většina světových médií, když mluví o osvětimských plynových komorách pro Židy, nikdy neopomene uvést, že tento koncentrační tábor se nacházel „v Polsku“ nebo „na území obydleném Poláky“. Tato informace je pravdivá. Jenže pro mediální konzumenty, kteří neznají historická fakta (a těch je dnes už většina), obsahuje nebezpečnou podprahovou dezinformaci, že s nacistickou genocidou Židů měli co do činění právě Poláci, pověstní

svým katolicismem, potažmo tedy katolická církev. To sugeruje i známý dokumentární Lanzmannův film „Šoah“, kde do rozhovorů s oběťmi osvětimské genocidy, kteří přežili, vstupují několikrát šoty ze současné polské Osvětimi: Je zde kostel, náměstí, nádraží, obchody, všude zní stříbrná melodie polštiny... neznalý divák tak lehce dospěje k přesvědčení, že katoličtí Poláci s vyvražděním Židů museli mít něco společného. Víím, o čem mluvím, osobně jsem se s takovými „vědomostní“ setkal. Záměrně se neuvědomuji, že vyhlazovací koncentráky budovali v obsazeném Polsku němečtí nacisté, že postavení Poláků nebylo o mnoho lepší než postavení Židů, že osvětimský lágr byl vystavěn nejprve pro ně a právě v něm zahynul svatý Maxmilián Kolbe.

Dezinformace o holokaustu

Když je veřejnost náležitě zpracována podprahovými dezinformacemi, bez problémů potom uvěří prahovým dezinformacím, tj. otevřeným lžím. Občané v západních zemích díky výše uvedeným podprahovkám „vědí“, že katoličtí Poláci nesou vinu na holokaustu Židů. Proto je nepřekvapí nedávno vydaná kniha Američana polského původu T. J. Grosse „Strach“, jež obsahuje vyložené lži. Tvrdí, že polští biskupové nesou na holokaustu závažný podíl viny, ačkoli polovina episkopátu byla buď ve vězení nebo v exilu nebo v ilegalitě. Krakovský kardinál Adam Stefan Sapieha, světitel Karola Wojtyly na kněze, už roku 1940 veřejně protestoval proti rasovým zákonům. V památníku *Jad Vašem* v Jeruzalémě, věnovaném ne-židům, kteří za nacismu aktivně pomáhali pronásledovaným Židům, figuruje mezi dnes už 16 tisíci jmény polovina polských, mezi nimi mnoho kněží a řeholnic.

Aféra s „pedofilními“ kněžími

Další typickou podprahovkou jsou informace o nedávné aféře s „pedofilními“ kněžími v USA. Uvede se pravdivě, že za posledních 50 let to byly 4 tisíce duchovních osob. Mediální konzument, když toto uslyší nebo si přečte, strne úžasem: takový hrůzný počet! Skutečnost je ovšem taková, že z těchto 4 tisíc nutno odečíst ty, u nichž byla prokázána nevinna a potom stanovit procentuální podíl těchto duchovních v poměru k po-

KOMENTÁŘE

čtu všech kněží, kteří v USA v průběhu 50 let působili. Vyjdou nám necelá 2 procenta, což je podstatně méně než u učitelů, lékařů, psychologů a dalších profesí, které mají co do činění s mládeží. Prokazatelné případy zneužití nehájíme, naopak odsuzujeme, ale odmítáme mediální snahu vyvolat u veřejnosti pomocí podprahové dezinformace představu „co kněz, to pedofil“. Ta se v lidském podvědomí zafixuje, když se nesdělí celá realita a uvede se pouhé číslo 4 tisíce. Krom toho se v pravém slova smyslu nejedná o pedofilii, nýbrž o homosexualitu, což by bylo na další téma.

Překrucování církevních dějin

Na podprahové dezinformaci je založena i protikatolická propaganda o palčivých otázkách církevních dějin. Sdělil se např. pravdivá informace o vykonstruovaném inkvizičním procesu s templáři počátkem 14. století nebo o upálení Mistra Jana Husa, což samozřejmě nehájíme. Pokud se ale neprovede srovnání s podstatně rafinovanějšími krutostmi a mnohonásobně vyššími počty obětí antiky a pohanství, novověkých bezbožeckých osvícenců ve Francii za Velké revoluce, bolševiků a nacistů, vyjde z toho lež, že katolická církev byla jednou z nejkrutějších a nejkrvavějších institucí lidských dějin. Tento stereotyp si člověk díky takové dezinformaci snadno vsugeruje a zapamatuje.

Podprahové dezinformace v reklamě

Hojně používaným typem podprahové dezinformace může být i reklama, v níž se objevuje kněz nebo náboženský motiv. V naší televizi byl nedávno často vidět šot, jak duchovní v klerice a s kolářkem sedí ve zpovědnici a poučuje diváky, v které bance se neplatí poplatky za služby. Je snad náhodou, že se tato reklama objevila právě v době, kdy nejdiskutovanějším mediálním tématem byly restituce církevního majetku? Méně odolný televizní konzument při opakovaném sledování tohoto šotu získá podvědomou představu, že katolický páter nejlépe rozumí financím, Církev proto určitě musí mít uloženy značné peníze ve všech možných bankách. Na tom nic nezmění ani závěrečná nenápadná poznámka „... nemusíš věřit reklamě ani chlapíkovi přečtenému za kněze...“ Vizualní působení kleriky, kolárku a zpovědnice je tedy silnější a může vyvolat dezinformaci, že „kněží jsou odborníci na finance, protože mají peníze, jsou bohatí...“, čili proč jim v restituci něco vracet?

Podprahové dezinformace v umění

Zvláštní formou podprahové dezinformace je také umělecká tvorba, zejména literatura, divadlo a film. Čechové mají zkušenost s Jiráskovým „Temnem“. Autor nezamýšlel psát pravdivé dějiny, pouze román, jeho sugestivita podání však byla tak silná, že méně vzdělaný čtenář, kterému dělá potíže rozlišit literární příběh od skutečnosti, si snadno konstruuje znalosti dějin podle něj. Když k tomu připočteme ideologicky motivovanou propagaci tohoto díla, nelze se divit, že vědomosti o barokní epoše naší historie byly u značné části české populace čerpány z Jiráskova a ne z odborné učebnice nebo publikace.

Když nepřátelé chtějí Církev pomluvit a chybí jim doklad, sahají k literárním, divadelním nebo filmovým kusům, jimž udělají náležitou propagaci, aby konzument ztratil rozlišovací schopnost mezi umělecky (často pseudoumělecky) ztvárněným příběhem a realitou. Klasický příkladem je Hochhuthovo drama „Náměstek“ (a podle něho natočený Gavrasův film „Amen“), představující papeže Pia XII. jako chladnokrevného, bezcitného kalkulátora, jenž odmítá každou iniciativu ve prospěch Židů vražděných v plynových komorách, protože by to zkrátilo jeho politické plány. Dnes je prokázáno, že na diskreditaci Pia XII. měl enormní zájem Sovětský svaz. Protože všechny doklady mluvily ve prospěch tohoto papeže, jemuž vděčí podle rabína Pinchase Lapida za svou záchranu přes 700 tisíc Židů a kterému mnoho židovských osobností po válce vyjádřilo svůj dík, pověřila KGB svého agenta Rolfa Hochhutha stylizací dramatu, jež by sugestivně zapůsobilo na diváky a představilo Pia XII. úplně jinak. U veřejnosti se tak vytvořil stereotyp „papeže, který mlčel“, ne-li dokonce „papeže, který s Hitlerem spolupracoval“.

Přímo hnusné jsou i některé výstavy rouhačských obrazů, které neznamenají pouze urážku Spasitele a jeho Církeve, nýbrž i podprahovou dezinformaci. Když např. se stále častěji objevují na výstavách od různých pseudoumělců obrazy Krista při poslední večeři, prezentované jako sexuální (nebo homosexuální) orgie, snadno si někteří primitivové zafixují v podvědomí, že Ježíš se skutečně takto choval. Když jistý malíř vytvoří „dílo“, na němž jsou papež Jan Pavel II., blahoslavená Matka Tereza a svatý Otec Pio namalováni při skupinovém sexu, kolik chybí k tomu, aby to někteří lidé podvědomě nepřijali jako realitu? Když lidé shlédnou Scorseseho film „Posled-

ní pokušení Ježíše Krista“, jak daleko je od toho, aby si nevsugerovali, že svatá Marie Magdaléna byla Ježíšovou milenkou? Když se seznámí s Brownovou „Šifrou Mistra Leonarda“, tak pro toho, kdo nemá adekvátní znalosti historie, je těžké odolat představě, že katolické církvi v dějinách nešlo o nic jiného, než o likvidaci svědků nepřijemné pravdy.

Posouvání významu pojmů

Dalším nebezpečným typem podprahové dezinformace je posunutí významu některých pojmů. Dnes např. se hodně žongluje s termínem „katolík“. Podle definice svatého Ignáce Antiochijského už z počátku 2. století je jasné, že nazývat se katolíkem má právo jen ten, kdo je pokřtěný, akceptuje ve všech bodech nauku Církeve, pravidelně navštěvuje bohoslužby a přijímá svátosti. Přesto však se ve světových médiích objevují stále častěji poznámky o „katolících“ Hitlerovi a Mussolinim, ano, dokonce i o známém banditovi Al Caponem. Účelově se použije jen toho faktu, že všichni byli katolicky pokřtěni, zamlčí se však, že se ideově s katolickou církví zcela rozešli. Na tomtéž principu je založena i propagace hodnot dnešní „kultury smrti“. Slovo „potrat“ znamenalo původně „potracení“, čili samovolný úhyn plodu, bezbožecká kultura smrti ho však rozšířila i na zabíjení nenarozených, aby to neznělo jako usmrcení či vražda. Slovo „erotika“, vztahující se původně k lásce muže a ženy, se stalo synonymem i pro pornografii a propagaci smilstva. Slovo „eutanázie“, znamenající „sladkou smrt“, bylo vztaženo na zabíjení starých a nevyléčitelně nemocných, aby se přikryla skutečnost jejich záměrného usmrcení.

Podprahové dezinformace připravují cestu otevřeným lžím

To jsou jen některé z neaktuálnějších příkladů podprahových dezinformací. Na ně potom navazují zcela otevřené lži. Jestliže má veřejnost díky podprahovým dezinformacím zafixovanou negativní představu o katolické církvi, nedělá jí problém uvěřit pak jakýmkoli výmyslům. Ty není tak těžké demaskovat jako lež, obtížnější je bránit se proti podprahovým dezinformacím, které jsou někdy nesnadno postižitelné a tudíž nebezpečnější. Aktuálním úkolem katolické apologetiky se proto stává zaměřit se na odhalování podprahových dezinformací a neustále na ně upozorňovat.

PhDr. Radomír Malý
(mezititulky redakce)

KOMENTÁŘE / ÚVOD DO FILOSOFIE

Máme být na co hrdí

Vzpomínka na prvního nuncia postkomunistické éry

Foto: <http://www.novinky.cz>

V uplynulých dnech, počátkem letošního července pobýval na návštěvě naší republiky bývalý papežský nuncius kardinál Giovanni Coppa. Zúčastnil se mimo jiné slavnostní mše svaté na Vele-

hradě v sobotu 5. 7., kde pronesl homilii. O dva dny později sloužil také mši svatou v pražské katedrále, při níž vzpomínal na své jedenáctileté působení u nás.

Giovanni Coppa sice vcelku nenápadně a skromně, ale nepochybně velmi účinně pomohl české Církvi v období 90. let 20. století, v době tak náročné a důležité, v situaci, kdy se čeští katolíci učili žít a fungovat ve svobodném prostředí. Uvažme, co vše během těch několika let vzniklo nového, k jakým významným událostem a předělům došlo. Během funkčního období nuncia Coppy se u nás mimo jiné uskutečnily dvě papežské návštěvy a při jedné z nich dvě kanonizace (Zdislava, Jan Sarkander), vznikla dvě nová biskupství.

Při nynější návštěvě se pan kardinál (jenž obdržel tuto hodnost v letošním roce) opět projevil jako zapálený hlasatel Božího království, horlivý ctitel Panny Marie i jako laskavý a milý člověk – jak jsme ho znali v 90. letech. V pražské ka-

tedrále připomněl některé události, jichž se na tomto místě v minulosti zúčastnil – pohřeb kardinála Tomáška, každoroční slavení výročí volby Jana Pavla II. i jeho poslední návštěvu u nás o miléniu svatého Vojtěcha v roce 1997.

Já sám na kardinála Coppu vzpomínám zvláště v souvislosti se vznikem České republiky v roce 1993. Tehdy se při té příležitosti zúčastnil nejen bohoslužeb v Praze 1. ledna, ale také půl roku nato slavnostní události na Velehradě, kdy naši biskupové svěřili nový stát do ochrany Panny Marie. Bylo tehdy znát, že pan nuncius tento moment hluboce prožíval a přikládal mu zvláštní význam. Jinak si jej pamatuji především jako dobrého kazatele, který krásně a povzbudivě mluvil nejen o Bohu a Jeho království, ale také (vždy pozitivně) o Církvi a jejím působení. Často věřící přímo vyzýval: „Buďte hrdí na to, že jste katolíci!“

Vit Cigánek

Předmět filosofie

Člověk byl stvořen jako myslící bytost, byl obdarován rozumem. Tento dar je však třeba rozvíjet a kultivovat – jediné správné myšlení dovádí člověka k pravdě. Filosofie, „touha po moudrosti“, je však v dnešním světě spíše přehlížena či dokonce znevažována. Jako malý příspěvek k podpoře správného myšlení otiskujeme na pokračování Úvod do filosofie, studijní materiál vzdělávací společnosti Academia Bohemica.

V této lekci se představuje předmět filosofie v celé šíři svého metafyzického rozpětí, rozčleněný do jednotlivých disciplín – od logiky po etiku.

1. Pozvolné zpřítomňování filosofického tématu

Přestože musíme nechat otázku vědeckosti filosofie v tomto Úvodu otevřenou, můžeme dál filosofii sledovat jako kritické zkoumání, které je programově otevřené námitkám a vystavené nárokům logického myšlení. Čeho se tedy filosofické zkoumání týká? Rozpětí filosofického tázání je značně široké. V záběru filosofa jsou jak otázky lidského poznání, tak otázky lidského jednání, problematika lidského bytí i bytí jako takového, otázky života, lidské tvorby, dějin, přírody, světa i absolutna.

Podezřelá všerozsáhlost

Není to ale neskromné, megalomanské, chtít všechno pojmout a do všeho mluvit? Nepřeceňují filosofové při takové ambici své možnosti? Nepodobají se těm, kteří chtějí všechno a nakonec nemají nic? Vždyť normálně se to má s předmětem vědy tak, že se vědec zabývá z určitého hlediska určitým aspektem reality a ten pak zkoumá důkladně, s detailní přesností – a má výsledky. Nespochívá v této upřílišněné ambici filosofů také jeden z důvodů jejich nepřesvědčivosti? Jak to může filosof všechno stihnout a nezůstat přitom povrchní?

Zaostřeno na principy

Tu námitku je třeba brát vážně. Prinejmenším proto, že vyžaduje, abychom určení filosofického záběru a předmětu zpřesnili. Filosofové samozřejmě nekon-

kurují fyzice či biologii, nemají ve svém zorném poli detaily, které je možné objevit např. o buňkách či o částicích jen speciálními metodami a výzkumy příslušných věd. V různých oblastech se dívají na objekty vždy svým způsobem, ze svého hlediska. Předběžně a jednoduše řečeno, filosofové zajímají principy – i ty všudypřítomné. Jejich poznáním získávají filosofové přehled jak o celkové struktuře objektů, tak o skutečnosti jako takové. Filosofické poznání se proto vyznačuje celostním přístupem k objektům. V tom také spočívá jeho rozdíl od poznání speciálních empirických věd. Jestliže např. speciální antropologické obory zkoumají vždy nějaký dílčí aspekt lidské reality (bio-socio-psycho), pak filosofie zkoumá člověka vcelku – jako takového; ptá se, kým je člověk. Tím se ptá na konstitutivní principy lidského bytí.

ÚVOD DO FILOSOFIE

Celostní pojetí je výlučně filosofické

Mohlo by se říct, že odpověď na otázku, kým je člověk, dá nejspíš souhrn společlivých poznatků všech speciálních antro- oborů. Kdo ale rozhodne, že právě v takovém souhrnu spočívá to, na co se ptáme – kým je člověk? Kdo odůvodní, že celistvost člověka (jeho konstituce) je dána kvantitou empirických jevů? Žádná speciální věda to nezkoumá, otázka po celkové struktuře ji přesahuje. Proto ani jejich (interdisciplinární) souhrn nezjednává kompetenci k rozhodnutí o celkové struktuře a bytí člověka. Jestliže se někdo pokouší vysvětlit člověka vcelku součtem empirických poznatků, pak už filosoficky předpokládá, že celková struktura člověka je právě taková – „součtová“. Co když je ale jiná? A jsme ve filosofii.

Nabízí se jiná námitka. Není také ambice filosofů po vystižení celistvosti přehnaná? Odpovídá vůbec možnostem našeho poznání? Právě o tyto možnosti půjde. Něco o nich naznačuje přírodní projev myšlení, který se už od útlého věku realizuje otázkami „proč?“ a „co je to?“ Není ale setrvávání u takových otázek dětské? Dospělému věku přece odpovídá spíše zájem o to, jak něco funguje. Možná ano, možná ne, ale o to teď nejde. Ptáme-li se na možnosti myšlení, měl by nás zajímat směr jeho přirozeného tážání. Není to ale tážání nezralé, naivní? Nepouští se příliš daleko? Nevyžaduje reflexi a následné omezení?

Spory o hranice poznání

Tuto otázku o skutečných možnostech našeho myšlení rozehráli filosofové ve velkém stylu. Někteří mu nekompromisně stanovili hranice, a omezili tím i rozsah filosofického tážání; obvykle na zkušenostně dostupné jevy. Jiní naopak původní otázky „proč“ a „co je to“ vtělili do svých metod. Prolomili tím oblast pouhých jevů ve směru neempirických, inteligibilních principů skutečnosti. Na tom, k jakému řešení se tu filosof přikloní, závisí také jeho pojetí filosofie, tj. představy o jejím předmětu a o adekvátním způsobu filosofického myšlení. Samotné řešení tohoto základnějšího problému je dáno filosofickým výkladem lidského myšlení. Někteří filosofové ho vyložili jako méně schopné, jiní mu přiznali větší kapacitu.

Cenzoři a metafyzici

Ti první, řekněme jim třeba cenzoři lidského myšlení, drží myšlení striktně v mezích pouhé zkušenosti; aspoň to

G. de Chirico, Odměna řešitelce. Foto: <http://www.tendreams.org>

vyhlašují. Jestli se jim to daří i v případě vlastního myšlení, to je ovšem velká otázka. V každém případě pak filosofii vymezují v závěsu empirických věd – ať už jako analýzu jejich jazyka či jako syntézu jejich poznatků. V takovém pojetí filosofie svůj předmět spíše ztrácí.

Filosofové, kteří vykládají lidské myšlení optimističtěji, nezastavují své tážání na hranicích zkušenosti. Z přirozeného fondu myšlení těží i směr spontánních otázek („proč“, „co je to“), usoustavňují je a radikalizují. Právě takovým systematickým dotazováním po nejzazších důvodech toho, že věci jsou, proč jsou a čím jsou, zachycují filosofové neempirické principy, jimiž pak vysvětlují celkovou strukturu a bytí zkoumaných objektů. Ve filosofii se pro myslitele tohoto ražení vžil titul „metafyzici“.

Velkorysejší expozice filosofického tématu

S vědomím jisté předběžnosti dáme přednost metafyzikům před cenzoři a představíme v tomto Úvodu filosofii jako soubor metafyzických disciplín. Přitom by v rámci Úvodu měl jako důvod takové volby stačit fakt, že ani empirističtí cenzoři se ve svých výkladech neubrání výletům za hranice pouhé zkušenosti. Také si dopřávají dobrodiní zakazované metafyziky, neboť už jejich výklady myšlení mají nevyhnutelně metafyzickou dimenzi.

Jestliže se tedy filosofické myšlení nepodvazuje nějakým umělým omezováním, může filosofové vést až ke kořenům

věcí. Sem míří především otázka „co je to?“. V empirickém okruhu poznání postihují speciální vědy různé podmínky a vlastnosti poznání, jednání, hledají různé zákonitosti jevů. V metafyzickém okruhu poznání se však filosof ptá, co je to poznání, co je jednání, co spravedlnost, svoboda, zákon, jev, účel, vlastnost, bytí, dění, smysl, princip...

Jestliže filosof při takovém dotazování po podstatném vydrží, může hlouběji porozumět identitě zkoumaných objektů, může zachytit hlubší souvislosti a základy zkoumané skutečnosti. Jestliže pak své tážání doplní o důsledné „proč“ a „k čemu“, může se filosof potkat i s řádem skutečnosti a života, který je dán souhrou myšlenkově zaostřených principů.

Filosofie jako poznání řádu

Filosofie se tedy díky svému vybavení a kritickému étosu nevyhýbá základním otázkám, takovým, které jiné vědy nekladou a díky metodickým limitům ani klást nemohou. I z toho důvodu je možné označit její poznání jako fundamentální a radikální. Vzhledem k řečenému by se filosofie dala vymezit jako myšlenkové rozpoznání řádu skutečně daného, nebo podmínek řádu, který je možné v specificky lidských činnostech – v myšlení a ve svobodném jednání – vytvořit.

Jiří Fuchs
studijní materiál Academia Bohemica
www.academia-bohemica.org
pokračování v příštím čísle

NA ZÁVĚR

Liturgická čtení

3. 8. Neděle Iz 55,1–3, Žl 145, Řím 8,35.37–39, Mt 14,13–21
18. neděle v mezidobí

4. 8. Pondělí Jer 28,1–17, Žl 119, Mt 14,22–36
sv. Jan Maria Vianney

5. 8. Úterý Jer 30,1–2.12–15.18–22, Žl 102, Mt 15,1–2.10–14
Posvěcení římské baziliky Panny Marie

6. 8. Středa Dan 7,9–10.13–14 (2 Petr 1,16–19), Žl 97, Mt 17,1–9
Svátek Proměnění Páně

7. 8. Čtvrtek Jer 31,31–34, Žl 51, Mt 16,13–23
sv. Sixtus II. a druhové; sv. Kajetán

8. 8. Pátek Nah 2,1.3; 3,1–3.6.–7, Dt 32, Mt 16,24–28
sv. Dominik

9. 8. Sobota 1 Petr 4,12–19, Žl 31, Lk 9,23–26
Svátek sv. Terezie Benedikty od Kříže

10. 8. Neděle 1 Král 19,9a.11–13a, Žl 85, Řím 9,1–5, Mt 14,22–33
19. neděle v mezidobí

11. 8. Pondělí Ez 1,2–5.24–28c, Žl 148, Mt 17,22–27
sv. Klára

12. 8. Úterý Ez 2,8–3,4, Žl 119, Mt 18,1–5.10.12–14
sv. Jana Františka de Chantal

13. 8. Středa Ez 9,1–7; 10,18–22, Žl 113, Mt 18,15–20
sv. Poncián a Hippolyt

14. 8. Čtvrtek Ez 12,1–12, Žl 78, Mt 18,21–19,1
sv. Maxmilián Maria Kolbe

15. 8. Pátek Zj 11,19a; 12,1.3–6a.10ab, Žl 45,
1 Kor 15,20–27a, Lk 1,39–56

16. 8. Sobota Ez 18,1–10.13b.30–32, Žl 51, Mt 19,13–15
sv. Štěpán Uherský

17. 8. Neděle Iz 56,1.6–7, Žl 67, Řím 11,13–15.29–32, Mt 15,21–28
20. neděle v mezidobí

18. 8. Pondělí Ez 24,15–24, Dt 32,18–21, Mt 19,16–22
sv. Helena

19. 8. Úterý Ez 28,1–10, Dt 32,26–36, Mt 19,23–30
sv. Jan Eudes

20. 8. Středa Ez 34,1–11, Žl 23, Mt 20,1–16a
sv. Bernard

21. 8. Čtvrtek Ez 36,23–28, Žl 51, Mt 22,1–14
sv. Pius X.

22. 8. Pátek Ez 37,1–14, Žl 107, Mt 22,34–40
Panna Maria Královna

23. 8. Sobota Ez 43,1–7a, Žl 85, Mt 23,1–12
sv. Růžena z Limy

24. 8. Neděle Iz 22,13.19–23, Žl 138, Řím 11,33–36, Mt 16,13–20
21. neděle v mezidobí

25. 8. Pondělí 2 Sol 1,1–5.11b–12, Žl 96, Mt 23,13–22
sv. Josef Kalasanský

26. 8. Úterý 2 Sol 2,1–3a.14–17, Žl 96, Mt 23,23–26
ct. Martin Středa

27. 8. Středa 2 Sol 3,6–10.16–18, Žl 128, Mt 23,27–32
sv. Monika

28. 8. Čtvrtek 1 Kor 1,1–9, Žl 145, Mt 24,42–51
sv. Augustin

29. 8. Pátek Jer 1,17–19, Žl 71, Mk 6,17–29
Umučení sv. Jana Křtitele

30. 8. Sobota 1 Kor 1,26–31, Žl 33, Mt 25,14–30
sv. Fiakr

31. 8. Neděle Jer 20,7–9, Žl 63, Řím 12,1–2, Mt 16,21–27
22. neděle v mezidobí

1. 9. Pondělí 1 Kor 2,1–5, Žl 119, Lk 4,16–30
sv. Jiljí

2. 9. Úterý 1 Kor 2,10b–16, Žl 145, Lk 4,31–37
sv. Justus

3. 9. Středa 1 Kor 3,1–9, Žl 33, Lk 4,38–44
sv. Řehoř Veliký

4. 9. Čtvrtek 1 Kor 3,18–23, Žl 24, Lk 5,1–11
sv. Růžena z Viterba

5. 9. Pátek 1 Kor 4,1–5, Žl 37, Lk 5,33–39
sv. Viktorin (Vítězslav)

6. 9. Sobota 1 Kor 4,6–15, Žl 145, Lk 6,1–5
sv. Magnus

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.